

ASPECTE METODOLOGICE PRIVIND IDENTIFICAREA, SEMNALAREA ȘI EVALUAREA INIȚIALĂ A SITUAȚIILOR DE ABUZ, NEGLIJARE ȘI EXPLOATARE A COPILULUI (A/N/E)

1. Identificarea situațiilor de violență asupra copilului

Identificarea situațiilor de violență asupra copilului se realizează de către profesioniștii care interacționează cu copilul în diverse domenii de activitate, în sistemul public sau privat: protecția copilului, asistență socială, sănătate, educație, poliție, justiție, etc.

Pentru asigurarea unei intervenții prompte și eficiente în interesul copilului, obligația prevăzută de Legea nr. 272/2004, republicată, de a semnaliza posibile situații de violență asupra copilului, va fi promovată la nivelul tuturor instituțiilor care interacționează cu copilul, ca și procedura de semnalare a acestor situații și de colaborare constantă cu instituțiile abilitate de investigare.

În anumite cazuri, o faptă care poate constitui infracțiune (de exemplu, copiii în conflict cu legea), dar nu abuz, neglijare sau exploatare per se, poate fi totuși un posibil indiciu al existenței unei situații de violență asupra copilului, dacă este coroborată cu informații suplimentare referitoare la contextul socio-familial al acestuia, precum și cu unul sau mai multe dintre semnele evocatoare. În cazul în care nu există suficiente informații, se recomandă consultarea unui expert, cu păstrarea confidențialității asupra identității copilului.

2. Semnalarea/sesizarea situațiilor de violență asupra copilului

Semnalarea este procesul prin care o situație de violență asupra copilului este adusă la cunoștința autorităților abilitate să ia măsuri în interesul victimei, urmând ca acestea să asigure accesul victimei la serviciile specializate și o atitudine potrivit legii față de presupusul făptuitor/agresor.

a. Cine face semnalarea?

Semnalarea suspiciunii sau a situației de violență poate fi făcută de către:

- copilul victimă;
- orice persoană care intră în contact cu copilul victimă, în mediul familial, comunitar sau profesional. În consecință, aceasta persoană poate fi:
  - un membru al familiei, o rudă, un vecin sau un alt cunoscut al familiei, un martor;
  - profesioniști cu profiluri diferite, cum ar fi: personal medico-sanitar (medicul de familie, pediaterul, asistentul medical comunitar etc.), psihologi, psihoterapeuți, cadre didactice (educatorii din creșe, grădinițe, învățătorii din ciclul primar, profesorii din școli, licee, școli profesionale etc.), polițiști, jandarmi, personal din diverse instituții (servicii rezidențiale pentru copii, centre de reeducare și penitenciare pentru minori și tineri), asistenții sociali din cadrul SPAS, persoanele cu atribuții în asistența socială de la nivelul comunelor, preoți, reprezentanți ai mass-mediei etc.

Obligativitatea semnalării situațiilor de violență asupra copilului se va înscrie în fișele de post ale tuturor profesioniștilor care interacționează cu copilul.

b. Unde se face semnalarea?

Semnalarea situațiilor de violență asupra copilului se face la D.G.A.S.P.C.

În situația în care semnalarea situației de violență s-a făcut la serviciul public de asistență socială (SPAS), poliție sau parchet, aceste autorități, în baza atribuțiilor ce le revin potrivit legislației specifice care le reglementează activitatea, vor asigura informarea victimei cu privire la serviciile de specialitate ce pot fi oferite/asigurate de către D.G.A.S.P.C., având în vedere atribuțiile acesteia în ceea ce privește asigurarea/facilitarea accesului la servicii specializate pentru copilul victima și familia sa.

c. Pe ce cale se face semnalarea?

Semnalarea se poate face:

- a. direct* - persoana care semnalează, inclusiv copilul victimă, se prezintă direct la sediul D.G.A.S.P.C. Argeș;
- b. prin intermediul telefonului* - Telefonul Copilului (119) sau telefonul obișnuit de la nivelul D.G.A.S.P.C. Argeș;
- c. în scris* - persoana care semnalează face o sesizare scrisă a situației presupuse sau existente de violență, pe care o înaintează către D.G.A.S.P.C. Argeș;
- d. prin autosesizare* de către autoritățile abilitate - profesioniștii din cadrul acestor autorități se pot întâlni cu situații care relevă sau ridică suspiciunea unui act de violență asupra copilului, caz în care trebuie să inițieze procedurile utilizate în mod obișnuit în astfel de situații.

O situație particulară de autosesizare - *generarea și vehicularea violenței prin internet (mai ales cazurile de pornografie și prostituție)* - impune o instrumentare specifică și o monitorizare a acestui fenomen din partea profesioniștilor din cadrul autorităților abilitate, cu precădere a celor din poliție.

Orice prezumție de pericol pentru copil trebuie să declanșeze un proces de semnalare către autoritățile abilitate, chiar dacă acesta nu se va confirma.

Atunci când semnalarea la telefon sau în forma scrisă este anonimă, această situație nu se constituie într-un motiv de refuz al înregistrării semnalării ori al investigării situației semnalate, dacă sunt destule elemente de identificare a copilului victimă (nume și adresă).

d. Tipuri de semnalare

A. Semnalarea obligatorie a situațiilor de violență asupra copilului la D.G.A.S.P.C.

Suspiciunile sau situațiile de violență asupra copilului se semnalează la D.G.A.S.P.C.. *Semnalările efectuate la alte autorități abilitate decât D.G.A.S.P.C. se constituie ulterior, în mod obligatoriu, în referire ale acestora către D.G.A.S.P.C..*

În situațiile urgente se recomandă contactarea imediată a D.G.A.S.P.C. Argeș – Serviciul de Intervenție în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic, Migrație, Repatrieri și Telefonul Copilului prin intermediul Telefonului Copilului. Informațiile sunt înregistrate de consilierii din cadrul Telefonul Copilului în fișa de semnalare și evaluare inițială a situațiilor de abuz/neglijare/exploatare a copilului.

B. Semnalarea situațiilor de urgență

Situațiile de urgență care trebuie semnalate imediat la Telefonul Copilului din cadrul D.G.A.S.P.C.Argeș – Serviciul de Intervenție în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic, Migrație, Repatrieri și Telefonul Copilului sunt:

- Viața copilului este în pericol.
- Copilul este grav rănit.
- Copilul a suferit un abuz sexual.
- Copilul sub vârsta de 8 ani este lăsat singur în casă.
- Copilul solicită de urgență ajutorul.
- Copilul refuză să meargă acasă.
- Copilul este grav neglijat.
- Copilul este implicat în munci intolerabile.

Situațiile de urgență semnalate prin intermediul Telefonului Copilului (TC) din cadrul D.G.A.S.P.C. Argeș sunt evaluate inițial de către echipa mobilă aflată în componența Serviciului de Intervenție în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic, Migrație, Repatrieri și Telefonul Copilului (constituită din specialiști din cadrul serviciului și lucrători de poliție din cadrul secției de poliție de la domiciliul/locul unde se află copilul).

Atunci când timpul de deplasare a echipei mobile depășește durata de o oră și informațiile despre caz indică pericol iminent pentru viața copilului, consilierul din cadrul TC contactează asistentul social din cadrul serviciului public de asistență socială de la nivelul consiliilor locale sau lucrătorul social comunitar ori alte persoane resursă din comunitatea respectivă, și anume din poliție și servicii de specialitate pentru protecția copilului împotriva abuzului, neglijării, exploatării, pentru a se evalua cât mai repede cazul; consilierul respectiv menține legătura cu profesioniștii menționați anterior pentru luarea unei decizii în conformitate cu situația concretă evaluată inițial de către aceștia.

Decizia cu privire la demersurile ulterioare evaluării inițiale în caz de urgență se ia de către/împreună cu consilierii din cadrul Telefonului Copilului și conține una dintre următoarele concluzii:

- ***nu este necesară scoaterea copilului din familie;***
- ***este necesară scoaterea copilului din familie (plasament în regim de urgență).***

3. Evaluarea inițială

În timpul procesului de semnalare debutează subetapa evaluării inițiale.

Evaluarea inițială reprezintă procesul prompt și sumar prin care este colectată și verificată, într-o primă instanță, informația cu privire la suspiciunea sau situația de abuz, neglijare sau exploatare a copilului.

Evaluarea inițială va putea stabili dacă:

- este într-adevăr un caz de abuz, neglijare sau exploatare a copilului și va fi preluat de către D.G.A.S.P.C. Argeș;
- suspiciunea persistă (de ex. în cazul unui abuz sexual), dar nu poate fi probată, situație în care D.G.A.S.P.C. Argeș îl va considera un caz activ, îl va prelua și va iniția evaluarea detaliată;
- este un copil aflat la risc de A/N/E și D.G.A.S.P.C. Argeș va referi cazul SPAS-ului/ persoanelor cu atribuții de asistență socială;
- semnalarea este nejustificată și/sau, dacă este cazul, se va face referire de către D.G.A.S.P.C. Argeș către alte instituții.

Cine realizează evaluarea inițială a cazului?

Evaluarea inițială a situațiilor înregistrate la D.G.A.S.P.C. Argeș este efectuată de către SPAS/persoanele cu atribuții în asistența socială de la nivelul primăriilor. În lipsa acestora se recomandă utilizarea experților (asistenți sociali, psihologi) din cadrul serviciilor, publice sau private, specializate pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat sau traficat.

În situațiile de urgență, evaluarea inițială se realizează de către **echipa mobilă** constituită din cel puțin doi profesioniști, **însoțită de un lucrător de poliție**. În situația în care deplasarea acestei echipe ar presupune mai mult de o oră până la adresa la care se află copilul, **evaluarea inițială se realizează de către SPAS/ persoana cu atribuții în asistență socială/ persoane resursă, împreună cu un lucrător de poliție din comunitatea în care se află copilul.**

Observații:

- Se vor lua în considerare bunăstarea și siguranța tuturor copiilor din familie și nu numai ale copilului pentru care s-a făcut semnalarea.
- În teren, verificările în situațiile de urgență se fac împreună cu poliția.

Dacă datele obținute în teren indică săvârșirea unei infracțiuni, lucrătorul de poliție din echipa ia primele măsuri și anunță de îndată lucrătorul de poliție desemnat în acest sens pentru intervenție rapidă și cercetarea faptei.

Polițiștii care investighează cazul pot face parte din echipa multidisciplinară aflată în coordonarea managerului de caz numit de către D.G.A.S.P.C. Argeș.

Potrivit prevederilor art. 99 din Legea nr. 272/2004, republicată, „pentru verificarea sesizărilor privind cazurile de abuz și neglijare a copilului, reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului au drept de acces, în condițiile legii, în sediile persoanelor juridice, precum și la domiciliul persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil. Pentru efectuarea acestor verificări, organele de poliție au obligația să sprijine reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului.”

De asemenea, potrivit prevederilor art. 100 din Legea nr. 272/2004, republicată, „reprezentanții persoanelor juridice, precum și persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil sunt obligați să colaboreze cu reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului și să ofere toate informațiile necesare pentru soluționarea sesizărilor.”

În situația în care în urma verificărilor efectuate se constată că se impune luarea măsurii de plasament în regim de urgență, se vor aplica prevederile Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Persoana care a făcut semnalarea va fi apoi informată în legătură cu acțiunile care urmează a fi întreprinse pe termen scurt și/sau va primi date de contact pentru obținerea acestor informații ulterior. Informațiile sunt comunicate în măsura în care nu sunt confidențiale și nu periclitează investigația.

PARTICULARITĂȚI ALE INSTRUMENTĂRII CAZURILOR DE ABUZ, NEGLIJARE ȘI EXPLOATARE A COPILULUI SEMNALATE LA TELEFONUL COPILULUI DIN CADRUL D.G.A.S.P.C. ARGES

Telefonul Copilului (TC) este un serviciu pentru protecția copilului, de tip permanent, a cărui misiune este să *primească semnalările* cu privire la situațiile de abuz, neglijare, exploatare a copilului și violență domestică, să *asigure consilierea telefonică* în aceste situații și să *intervenă prompt* în cazurile urgente prin intermediul unei echipe mobile.

Principalele activități desfășurate la Telefonul Copilului:

1. Consiliere telefonică:

- Evaluarea riscului imediat
- Asistarea și consilierea telefonică

2. Intervenția în situații de urgență – prin intermediul echipei mobile

Sunt considerate situații de urgență următoarele:

- Viața copilului este în pericol;
- Copilul este grav rănit;
- Copilul a suferit un abuz sexual;
- Copilul sub vârsta de 8 ani este lăsat singur în casă;
- Copilul solicită de urgență ajutorul;
- Copilul refuză să meargă acasă;
- Copilul este grav neglijat;
- Copilul este implicat în munci intolerabile.

1. PROCEDURA PRIVIND CONSILIEREA TELEFONICĂ

Consilierul de la Telefonul Copilului desfășoară următoarele activități:

- ❖ *Preia apelul telefonic ;*
- ❖ *Evaluează în timpul convorbirii, nevoile imediate ale apelantului și potențialul de risc privind expunerea copilului la abuz, neglijare și exploatare.*
- ❖ *Furnizează clientului, telefonic, informații adecvate nevoilor sale și îl îndrumă către serviciile corespunzătoare, inclusiv îl reorientează sau îl referă către alte servicii de specialitate în domeniul protecției copilului, atunci când soluționarea problemei prezentate depășește competențele TC;*
- ❖ *Oferă copiilor asistența și consiliere pentru depășirea situației de criză;*
- ❖ *Oferă copiilor suport emotional adecvat și îi asigură de faptul că situația lor va fi soluționată de urgență iar datele privind identitatea lor și situația semnalată vor fi tratate cu maximă atenție și în regim de confidențialitate;*

În cadrul procesului de consiliere telefonică, specialistul asigură:

- *confidențialitatea, ca premisă a inducerii unui real sentiment de siguranță la nivelul subiectului consiliat;*
- *non-judecarea și ascultarea activă;*
- *suportul afectiv;*
- *respectul față de client;*
- *responsabilizarea pentru realizarea obiectivelor fixate în comun;*

Pentru îndeplinirea misiunii sale, consilierul își desfășoară activitatea interacționând cu toate serviciile comunitare care, într-o măsură sau alta privesc bunăstarea copilului, în sensul valorificării resurselor existente la nivelul comunităților locale în beneficiul fiecărui client în parte.

În acest sens, consilierul TC trebuie să dețină informații utile despre serviciile comunitare pentru copil și familie din cel puțin următoarele domenii: social, inclusiv protecția copilului și protecția persoanelor cu dizabilități, medical, educațional, poliție, justiție.

2. PROCEDURA PRIVIND INTERVENȚIA ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ (ECHIPA MOBILĂ)

Telefonul Copilului dispune de o *echipă mobilă, care se deplasează în teren pentru evaluare și intervenție în situațiile de urgență*, astfel încât copilul a cărui viață este pusă în pericol prin abuz, neglijare sau exploatare să fie plasat de urgență într-un mediu securizant.

Echipa mobilă intervine imediat ce consilierul din cadrul TC care receptează apelul stabilește că este vorba despre o situație de urgență definită prin punerea în pericol a vieții copilului prin abuz, neglijare și exploatare grave.

În acest sens, *echipa mobilă se deplasează urgent în teren pentru realizarea evaluării inițiale și a intervenției de urgență.*

În cazul copilului a cărui viață este pusă în pericol prin abuz, neglijare sau exploatare se dispune plasarea acestuia într-un mediu securizant.

Atunci când timpul de deplasare a echipei mobile depășește durata de o oră și informațiile despre caz indică pericol iminent pentru viața copilului, consilierul din cadrul TC contactează asistentul social din cadrul serviciului public de asistență socială/persoana cu atribuții de asistență socială de la nivelul consiliilor locale ori alte persoane resursă din comunitatea respectivă (ex. din poliție, servicii de specialitate pentru protecția copilului împotriva A/N/E și pentru situațiile de violență domestică echipele mobile din cadrul SPAS), pentru a se evalua cât mai repede cazul. Informațiile furnizate de aceștia sunt transmise echipei mobile, de către consilierul de la TC, dacă se impune intervenția de urgență a acesteia.

Dacă este necesar, echipa mobilă va anunța, după caz, salvarea și procuratura.

Dacă datele obținute în teren indică săvârșirea unei infracțiuni, lucrătorul de poliție din echipă ia primele măsuri și anunță de îndată lucrătorul de poliție desemnat în acest sens pentru intervenție rapidă și cercetarea faptei.

Specialiștii echipei mobile, asigură asistența și consilierea copilului/victimei violenței domestice pe parcursul intervenției de urgență și, în cazul în care sunt implicați mai mulți copii, abordarea este inițial individuală și ulterior colectivă.

În situația în care echipa mobilă constată că se impune luarea măsurii de plasament în regim de urgență, se vor aplica prevederile Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.